

บทที่ ๒

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง "หน้าที่ของมัสยิดต่อสังคมมุสลิมในภาคกลาง" แม้จะเป็นการศึกษาวิจัยที่มีการพิสูจน์สมมุติฐานด้วยวิธีการทางสถิติ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งเป็นการศึกษาทางคานปริมาณ แต่ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ทั้งจากการสัมภาษณ์ตามแบบสอบถาม การสังเกตและเข้าไปมีส่วนร่วม ได้ใช้วิธีการทางคุณภาพควบคู่ไปด้วย เพื่อให้ได้มาซึ่งสาระและข้อเท็จจริงยิ่งขึ้น ดังนั้นในการเสนอรายงานจึงได้ใช้ทั้งวิธีการทางคุณภาพ (Qualitative) และทางปริมาณ (Quantitative) ควบคู่กันไป ทั้งนี้เพื่อให้ได้ทั้งเนื้อหาสาระและข้อพิสูจน์

การเก็บรวบรวมข้อมูล

๑. ประชากร

ประชากรที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่าง จะใช้ประชากรจากชุมชนมุสลิมที่มีมัสยิดเป็นศูนย์กลาง ทั้งในกรุงเทพฯ และจังหวัดต่างๆ ในภาคกลาง คือ ออยุธยา ฉะเชิงเทรา นครนายก ปทุมธานี และนนทบุรี โดยใช้ ๓๒๐ ตัวอย่าง ซึ่งจะเก็บจากชุมชนมุสลิมหรือมัสยิดในกรุงเทพฯ ที่เป็นเขตชั้นใน ๕ แห่ง และมีมัสยิดจากจังหวัดต่างๆ จังหวัดละ ๑ แห่ง แห่งละ ๓๒ ตัวอย่าง โดยแบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น ๒ ประเภท คือ

๑. ผู้นำ ได้แก่ อิหม่ามและคอเต็บ หรือคณะกรรมการมัสยิด

๒. สัปบุรุษ ได้แก่ คนในชุมชนโดยเลือกผู้ที่มีคุณสมบัติบ้านต่างๆ แยกต่างกัน เช่น เพศ

วัย ฐานะ ฯลฯ

๒. การสุ่มตัวอย่าง

การสุ่มตัวอย่างใช้วิธีผสมระหว่างการสุ่มตัวอย่างแบบใช้ความน่าจะเป็น (Probability

Sampling) และการสุ่มตัวอย่างแบบที่ไม่ใช้ความน่าจะเป็น (Non-Probability Sampling) ทั้งนี้เพื่อความประหยัดและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์บางอย่างของการวิจัย แต่ไม่เสียซึ่งความถูกต้องแม่นยำของการสุ่มตัวอย่าง

ก. จังหวัด ในภาคกลาง ๒๖ จังหวัด เป็นจังหวัดที่มีมัสยิดจดทะเบียนแล้ว ๒๐ จังหวัด ในจำนวนนี้จะเก็บข้อมูลใน ๖ จังหวัด โดยเลือกตามจำนวนมัสยิดที่มีมากน้อยลดหลั่นกันมา คือ

๑. กรุงเทพฯ	มี ๑๔๘ มัสยิด	เก็บข้อมูลจากมัสยิด ๕ แห่ง
๒. อโยธยา	มี ๕๐ "	" " ๑ "
๓. ฉะเชิงเทรา	มี ๔๖ "	" " ๑ "
๔. นครนายก	มี ๒๖ "	" " ๑ "
๕. ปทุมธานี	มี ๒๖ "	" " ๑ "
๖. นนทบุรี	มี ๑๘ "	" " ๑ "

ข. มัสยิด ใช้การสุ่มแบบช่วงชั้นและสุ่มธรรมดา (Stratified & Simple Random Sampling) กล่าวคือ ในกรุงเทพฯ เขียนชื่อเขต ๑๔ เขต (ยกเว้นชานเมือง) จับฉลากขึ้นมา ๕ เขต แล้วจึงจับฉลากชื่อมัสยิดในเขตต่างๆ เขตละ ๑ มัสยิด เช่นเดียวกับในชนบท จับฉลากชื่ออำเภอมาจังหวัดละ ๑ อำเภอ แล้วจึงจับฉลากชื่อมัสยิดในอำเภอนั้นๆ มาอำเภอละ ๑ มัสยิด ทั้งนี้โดยไม่มี การใส่กลับคืนหรือเลือกแบบไม่แทนที่

ค. ประชากร ใช้การสุ่มตัวอย่างตามจุดมุ่งหมาย (Purposive Sampling) และการสุ่มตัวอย่างตามโควตา (Quota Sampling) กล่าวคือ ในจำนวน ๓๒ ตัวอย่างในแต่ละชุมชนมัสยิด จะสัมภาษณ์ผู้นำ ๒ คน คือ อิหม่ามและคอเต็บ หรือกรรมการมัสยิดท่านอื่นและสัปบุรุษประมาณ ๓๐ คน โดยเลือกสัมภาษณ์ทั้งชายและหญิง และพยายามให้อยู่ในหลายวัย หลายอาชีพ หลายฐานะทางเศรษฐกิจ ฯลฯ ทั้งนี้ได้พยายามให้ข้อมูลมาจากส่วนต่างๆ ของหมู่บ้านให้มากที่สุด

๓. การเก็บข้อมูล

ใช้แบบสอบถามโดยใช้วิธีการสัมภาษณ์และการสังเกต ซึ่งแบบสอบถามมีทั้งคำถามปิด และคำถามเปิด แบ่งเป็นหมวดๆ คือ

- หมวดที่ ๑ ข้อมูลส่วนตัว ประกอบด้วย ๒๐ คำถาม
 หมวดที่ ๒ หน้าที่ของมัลติค ประกอบด้วย ๒๒ คำถาม
 หมวดที่ ๓ ความคาดหวังในหน้าที่ของมัลติคในอนาคต ประกอบด้วย ๒๕ คำถาม
 หมวดที่ ๔ ความคิดเห็นในลักษณะคำถามเปิด ๕ คำถาม

แบบสอบถามแยกออกเป็น ๒ ชุด คือ

- ชุดที่ ๑ สำหรับอธิหมามและคอเค็บ ประกอบด้วยคำถามหมวดที่ ๑ ๒ ๓ และ ๔
 ชุดที่ ๒ สำหรับสัปบุรุษ ประกอบด้วยคำถามหมวดที่ ๑ ๓ และ ๔

การวางแผนวิเคราะห์และตีความข้อมูล

๑. หาความดีเพื่อแจกแจงข้อมูลของกลุ่มตัวอย่างแยกตามประเภทต่างๆ
๒. หาคำร้อยละของแต่ละกลุ่มตัวอย่าง
๓. ตีตารางวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ของตัวแปรและใช้สถิติตามลักษณะประเภทตัวแปร
๔. นำข้อมูลเจาะบัตรเข้าเครื่องคอมพิวเตอร์

วิธีการวิจัย

การวิจัยนี้ใช้วิธีวิจัยทั้งทางปริมาณและคุณภาพ กล่าวคือ การวิจัยนี้ใช้แบบสอบถาม ซึ่งนำไปสัมภาษณ์ด้วยตนเอง และแบบสอบถามในข้อที่ ๖ การวัดฐานะทางเศรษฐกิจ และข้อที่ ๑๐ การวัดความเคร่งครัดศาสนา ใช้วิธีทางคุณภาพ กล่าวคือ ให้ผู้ตอบเป็นผู้ประเมินเองว่าอยู่ในระดับใด แต่ผู้สัมภาษณ์จะทำการสังเกตและนำไปสอบถามกับบุคคลอื่นๆ อย่างน้อยตั้งแต่ ๒ คน แล้วจึงลงว่าแต่ละคนอยู่ในระดับใด นอกจากนั้นผู้วิจัยใช้วิธีการเข้าไปอยู่ในชุมชน เข้าไปร่วมพิธีกรรมต่างๆ และการสังเกตการณ์ต่างๆ เพื่อนำเอาข้อมูลต่างๆ มาวิเคราะห์ตีความการวิจัยในครั้งนี้

ขั้นตอนและระยะเวลาในการดำเนินงาน

๑. การรวบรวมข้อมูลทางเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องและข้อเท็จจริงต่างๆจากห้องสมุด

และศูนย์บริการเอกสารต่างๆ ใช้เวลาระหว่างเดือนพฤศจิกายน ๒๕๒๕ - กรกฎาคม ๒๕๒๖

๒. การเขียนรายงานการศึกษาค้นคว้า ทำโครงการวิจัย ตลอดจนออกแบบสอบถาม ใช้เวลาระหว่างเดือนสิงหาคม - กันยายน ๒๕๒๖

๓. การทดสอบแบบสอบถามและปรับปรุงแก้ไข ใช้เวลาในเดือนตุลาคม ๒๕๒๖

๔. การรวบรวมข้อมูลภาคสนามโดยการออกไปสัมภาษณ์และอยู่ในชุมชน ใช้เวลาระหว่างเดือนพฤศจิกายน - ธันวาคม ๒๕๒๖

๕. การประมวลผลวิเคราะห์ข้อมูลและเขียนรายงานเสนอผลการวิจัย ใช้เวลาระหว่างเดือนมกราคม - กุมภาพันธ์ ๒๕๒๗

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

๑. ได้ทราบถึงศาสนบัญญัติเกี่ยวกับเรื่องมัสยิดและอิหม่าม ตลอดจนรูปแบบของหน้าที่ด้านต่างๆ ของมัสยิดในสมัยท่านศาสดามุฮัมมัด (ที่อลา)

๒. ได้ทราบความเป็นมาของมัสยิดที่สำคัญในประวัติศาสตร์ ตลอดจนความเป็นมาของมุสลิมในประเทศไทย

๓. ได้ทราบข้อเท็จจริงถึงหน้าที่ด้านต่างๆ ของมัสยิดในภาคกลางทั้งในเมืองและชนบท

๔. ได้ทราบถึงเนื้อหาสาระ ความคาดหวังในหน้าที่ของมัสยิดในอนาคตของชาวไทยมุสลิมในภาคกลางทั้งในเมืองและชนบท

๕. ได้ทราบถึงข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับขบวนการชะวะหุ

๖. เพื่อให้ผลการศึกษา เป็นสิ่งชี้บอกแก่ผู้นำถึงสิ่งที่ประชากรต้องการใหม่มัสยิดทำหน้าที่ ตลอดจนเป็นสิ่งกระตุ้นให้หรือทำหน้าที่ซึ่งขาดหายไปมาปฏิบัติ

๗. เพื่อเป็นข้อมูลเกี่ยวกับอิสลามให้ผู้อื่นได้ศึกษาค้นคว้า

๘. เพื่อเป็นแนวทางในการทำวิจัยต่อไป